KUNTA LIITTO

Hyvät väestösuhteet ja yhdenvertaisuus muuttuvan tilanteen valossa

Ajankohtaiswebinaari: Ukrainan tilanteen vaikutukset kunnan sivistyspalveluihin

13.5.2022

Maria Salenius, erityisasiantuntija, ratkaisupäällikkö

Twitter: Maria_Salenius

Kunnat yhdenvertaisuuden ja hyvinvoinnin edistäjinä

Kunnilla on erinomaiset yhteiskunnalliset edellytykset lähellä kansalaisia vaikuttaa yhdenvertaisuuden toteutumiseen ja hyvinvoinnin edistämiseen kuntalaisten arjessa.

Kuntien lakisääteisenä tehtävänä on edistää hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta sekä estää välitöntä ja välillistä syrjintää.

Perustuslain mukaan kaikkien ihmisten yhdenvertaisuus on perusoikeus, josta säädetään tarkemmin yhdenvertaisuuslaissa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa.

KUNTA LIITTO

Yhdenvertaisuuslaki

8 §: Ketään ei saa syrjiä:

- Iän
- alkuperän
- kansalaisuuden
- kielen
- uskonnon
- vakaumuksen
- mielipiteen
- poliittisen toiminnan
- ammattiyhdistystoiminnan
- perhesuhteiden
- terveydentilan
- vammaisuuden
- seksuaalisen suuntautumisen tai
- muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

KUNTA LIITTO

Yhdenvertaisuussuunnittelu edistää hyviä väestösuhteita

- Kuntien on viranomaisena **arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista** toiminnassaan ja **ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin** yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi (ml. koulutuksen järjestäjät)
- Kunnilla on viranomaisena on **oltava suunnitelma** tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.
- Lain mukaan viranomaisen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista **esimerkiksi:**
  - asioiden valmistelussa
  - päätöksenteossa
  - hallintotoiminnassa ja -tavoissa
  - johtamisessa
  - tulosohjauksessa ja tulossopimuksissa
  - taloussuunnittelussa, strategisessa suunnittelussa ja tiedotuksessa
- Kunnan **laajoissa tai muuten merkittävissä hankkeissa** on erikseen arvioitava, vaikuttaako hanke syrjinnän vaarassa olevien ryhmien oikeuksiin, velvollisuuksiin tai asemaan.

Suunnitelmallisuus tukee tavoitteellisuutta

- **Yhdenvertaisuussuunnitelmassa** arvioidaan nykytilan valossa yhdenvertaisuuden toteutumista kunnan toiminnassa ja suunnitellaan tarvittavat toimenpiteet
- **Lain säätäjä ja valvoja painottavat suunnittelun toiminnallista puolta, osallistavuutta ja prosessia, eivät muotoa**
  - Tärkeintä on, että suunnitelma vastaa lain tarkoitusta ja kaikki näkökulmat tulevat käsitellyiksi
  - Jos yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja esim. hyvinvoinnin suunnittelu on mielekästä yhdistää, näin voi tehdä, mutta saako asia riittävästi painoarvoa?
  - Tieto kuntalaisten erilaisista tilanteista ja tarpeista, kuten myös sukupuolen moninaisuudesta auttaa kehittämään kuntalaisten hyvinvointia ja palvelujen laatua
- Myös **hyvinvointisuunnitelmassa** voidaan asettaa tavoitteita kaikkien kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi
- **Yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi** yhtenä työkaluna

KUNTA LIITTO

Hyvät väestösuhteet

Hyvät väestösuhteet – mitä niillä tarkoitetaan?

Taustoistaan riippumatta ihmiset elävät yhdessä ilman jännitteitä ja luottavat toisiinsa sekä yhteiskunnan instituutioihin.

OLENNAISTA:

- **Kunnassa tunnistetaan väestösuhteisiin ja turvallisuuteen heikentävästi vaikuttavat ilmiöt**
- **Kunta seuraa tilannetta aktiivisesti yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa**
- **Tunnistetaan toimintamuodot, -paikat ja -tavat, joilla hyviä väestösuhteita voidaan tukea**
- **Jännitteiden purkamiseksi ja konfliktien käsittelemiseksi ja vuorovaikutuksen rakentamiseksi on sovittu yhteiset toimintatavat**
- **Esim. yhteisösovittelu keinona ratkaista konflikteja**

Mistä on hyvät väestösuhteet tehty?

- Hyvät väestösuhteet kiteytyvät neljään osa-alueeseen, joiden yhteisvaikutuksien kautta väestösuhteita voidaan arvioida ja työstää
- Nämä osa-alueet ovat läsnä myös sivistyspalveluiden arjessa päivittäin

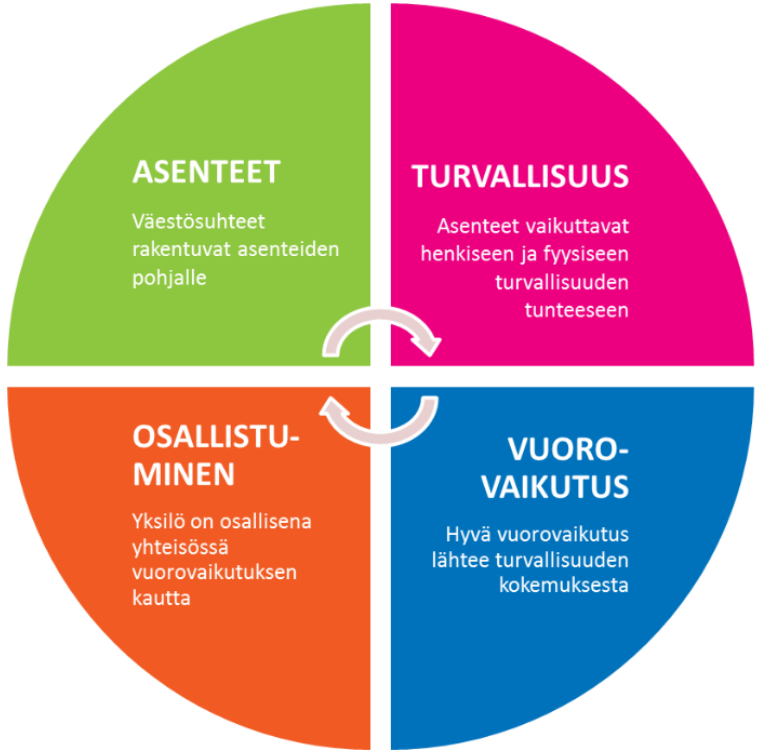

Lähde: www.yhdenvertaisuus.fi

Hyviä väestösuhteita rakennetaan yhdessä

Lähde: oikeusministeriö

KUNTA-LIITTO

Muita huomioita

- Organisaation johdon ja henkilöstön myönteinen suhtautuminen moninaisuuteen luo pohjan
- Viestitään monimuotisesti ja myönteisesti
- Ratkaisevaa on miten toimimme yhteisönä
- Tärkeää pyrkiä välttämään vastakkainasettelua ja konflikteja
- Mahdollistetaan myönteinen kohtaaminen ja kohtaamispaikat
- Ymmärretään maahan tulleiden tilanne kokonaisvaltaisesti ja hahmotetaan yksilöllisten tilanteiden moninaisuus
- Varmistetaan syrjimätön kohtelu julkisissa palveluissa ja yleisissä tiloissa

Pinnalla olevia riskejä

- Haavoittuvassa asemassa olevilla on erityinen riski ajautua yhteiskunnan reunalle
  - Naisia , lapsia ja nuoria joutuu uudessa tilanteessa tällä hetkellä herkästi ihmiskaupan uhreiksi
  - Nuoria houkutellaan rikolliseen toimintaan
  - Luottamusta käytetään hyväksi - kaikki eivät haluaa hyvää, vaikka siltä voi vaikuttaa
- Ryhmien väliset suhteet voivat kärjistyä
  - Esimerkiksi koulun sisälle voi syntyä klikkejä
- Kiusaaminen ja yksinäisyys
- Etuoikeudet koetaan uhkana
- Palvelutarpeet ovat moninaisia, esim. traumatisoituminen
- Toimeentulo- ja päihdeongelmat seurauksina

Hyvät väestösuhteet ovat osa sosiaalisesti kestävää kuntaa

Kuntalain 1§:n: Kunta edistää kuntalaisten hyvinvointia ja kestävää kehitystä alueellaan.

- Ytimenä on eriarvoisuuden kaventaminen ja yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus, jota kunnat toteuttavat omassa toiminnassaan.
- Huomion kiinnittäminen myös niihin väestöryhmiin, joilla on erityisen merkittävä riski syrjäytyä.
- **Kaikkien väestöryhmien pitäminen mukana yhteiskunnassa** (leave no-one behind-periaate).
- Lue lisää: https://www.kuntaliitto.fi/opetus-ja-kulttuuri/sosiaalinen-kestavyys

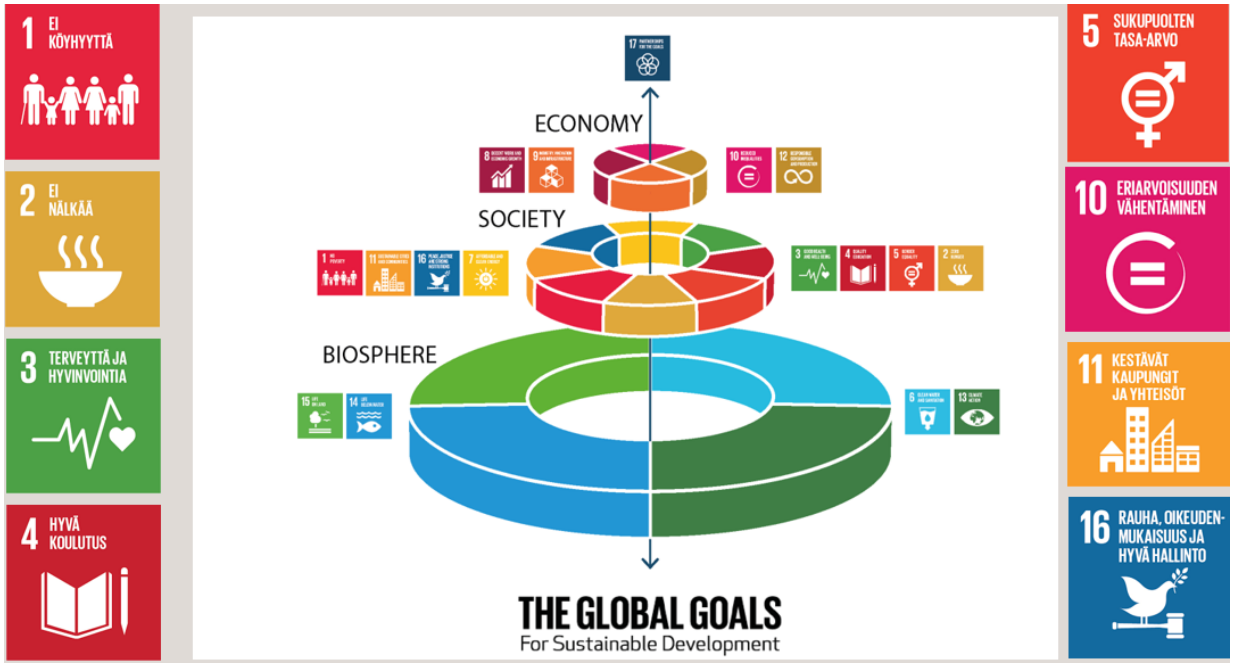

KUNTA-LIITTO

Tukea ja tietoa

Kuntaliitto:

https://www.kuntaliitto.fi/kunnat-sukupuolten-tasa-arvon-ja-yhdenvertaisuuden-edistajina

- YHTA-treffit (yhteistyössä THL:n kanssa)
- Koulutukset
- Neuvonta
- Teemafoorumit ja työpajat
- Tietotuotanto
- Verkostot

KUNTA LIITTO

Maria Salenius
Erityisasiantuntija, ratkaisupäällikkö
Hyvinvointi ja sivistys -yksikkö
Etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi
050-561 0466
Twitter: @Maria_Salenius